

יעמיד תולדות, ואז נקרא "זכור", בתמונת פעול להיותו או מוכן מטבעו להשאיר אחריו תולדה אשר בו יזכר שמו בעולם. וסמוכים לזה ממה שכתוב "והכית את כל זכורה לפי חרב רק הנשים והטף" וגו' (שופטים כ, יג-יד), דעל כרחק "טף" היינו אף של זכרים (כמו שכתב רש"י שם, והוא מספרי). מבואר מזה דבשם "זכור" שאמר תחלה להכות לא נכלל בו הטף בזכרים. ובמלחמת מדין (במדבר לא, יז-יח) גזר על נשים שאינן ראויות להבעל להחיותן, ועל הזכרים להמית אף שאינם ראויים לבעול, ואמר בהם "הָרְגוּ כָּל זָכָר בָּטָף". ולכן אמר כאן "יִרְאֶה כָּל זָכוֹר", ואין הקטן חייב בראייה. והרמב"ם שכתב (פ"ב מחגיגה ה"ג) קטן שיכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית אביו חייב להעלותו ולהיראות בו כדי לחנכו במצוות, שנאמר "יִרְאֶה כָּל זָכוֹר". כבר כתב הלחם משנה שם דלאו מקרא ילפינן לה, דחינוך אינו אלא מדרבנן וכדאמרין (חגיגה ד, א) דקרא אסמכתא בעלמא הוא. ובמכילתא דרשב"י (שלה לך קסה, ב) זכורך ולא זכרך, אלא כל אינון דנטרין קיימא קדישא ולא חבאן ביה, אינון דדכיר להון מלכא בכל יומא. פירשו ג"כ זכורך בתמונת פעול. [עוד עיין דברי הרב הגאון המחבר דברים טז, טז].

¹¹³⁴⁵⁶⁷ (יח) ח"ב חגי. להרמב"ם והסמ"ג הוא אזהרה שלא להניח אימורין של פסח עד הבוקר שלא יקריבו אותם והן נפסלין בַּשְּׁהִיָּה זו, וכן הוא במכילתא. ובש"ס דילן איכא מאן דאמר דקרא דילן בחגיגה [של יום] יד איירי, ואיכא מאן דאמר דבחגיגת חמשה עשר קרא קמיירי (עיין רמב"ם פ"א מקרבן פסח ה"ז ובמשנה למלך שם); ודע דלבעלי לשון "חג" עיקר יסודו הוא ענין רקידה של שמחה (היפפון, טאנצון), כמו "אוכלים ושותים וחוגגים" (שמו"א ל, טז), "יחוגו וינעו כשכור" (תהלים קג, כז), [כן כתב הנצי"ב, העמק דבר, דברים טז, טז] ומזה הונח על ימים טובים שהם ימי שמחה, והקרבן הבא בימים האלה נקרא על שמם.

טעם שהרגל נקרא "חג"

ודעתי אינה מתיישבת בזה, דהרקודים אינם מותרין ביום טוב. [לכאורה יש להקשות, הרי איסור רקודים הוא רק מדרבנן (ביצה לו, ב) ואנו עוסקים כאן במצוה דאורייתא. אלא כלל יש בידנו "אין כח ביד חכמים לאסור דבר שפירשה התורה בפירוש להיתר" (ט"ז יו"ד קיז ס"ק א). ואם פירוש "חג" הוא עצם הריקוד, הא כיצד חכמים יוכלו לאסור אותו.] וראינו אהרן קרא במעשה העגל "חג לה' מחר" (להלן לב, ה), ולא היה יום שמחה אבל יום צרה ומבוכה. גם מה הבדל יש בין שני מיני הקרבנות הבאים ביום טוב, זה נקרא "שלמי שמחה", וזה "שלמי חגיגה". לכן ג"ל בעיקר יסוד שם "חג", שענינו האסיפה והקבוץ, כי כן הוא בלשון ערבי. ונקראו שלשת הרגלים "חג הפסח, חג השבועות חג הסוכות", על שם הקבוץ והאסיפה שהיו בזמנים אלו לכל ישראל בעיר הנבחרת, ככתוב "שלש פעמים בשנה [יראה כל זכורך]" (פסוק יז), (ולזה נקראו ג"כ "מועדי ה'"), משרש "ועד" שהוראתו קבוץ ואסיפה, "קראי מועד". ולפי שמוזהר הישראלי לבלי אכול מקרבן החגיגה הוא וביתו לבד, אבל חייב לזמן על שולחנו הלויים, העניים, היתומים והאלמנות וכדומה עד שיאכל באסיפה ובחברת אדם, נקרא בשם "חגיגה" (צוזאממען קונפט, געזעלליגער פערציין). ואהרן קרא את יום המחרת למעשה העגל בשם "חג" על שם הקבוץ והאסיפה שהגביל להם בו. וכן הפסח לפי שהוא נאכל למנויים בחברת בני אדם כמו שכתוב "ולקח הוא ושכנו" וגו' (לעיל יב, ד), לכן נקרא כאן סתם בשם "חג", ונכלל בו כל האמור למעלה הפסח והחגיגה.